Journal of Agricultural Research and Extension 43(3): 294-306

การวิเคราะห์การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้

An Analysis of Career Decision-making after Graduation of Maejo University Graduates

ปิยะ พละปัญญา จักรพงษ์ พวงงามชื่น* และธีรภัทร์ จุ่มปี๋

Piya Palapunya, Jukkaphong Poung-Ngamchuen* and Teeraphat Jumpee

คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ 50290

Faculty of Agricultural Production, Maejo University, Chiang Mai, Thailand 50290

*Corresponding author: jukkaphong.mju@gmail.com

*ORCID iD: https://orcid.org/0009-0000-5688-3162

Received: *October 24, 20265*

Revised: *April 21, 2026*

Accepted: *May 14, 2026*

Abstract

This study aimed to investigate the personal, academic, and psychological profile, including career decision-making, and factors affecting career decision-making, as well as the reasons for pursuing a career after graduation among Maejo University graduates. Data were collected using an online questionnaire during the rehearsal day for the Royal Graduation Ceremony in the academic year 2023–2024 from 902 bachelor's graduates out of 2,101. The quota sampling and accidental random sampling methods were employed across 11 faculties, 2 colleges, and 2 educational areas to identify the sample group. The obtained data were analyzed using descriptive statistics, inferential statistics, and rationale content analysis. The results indicated that the majority of graduates (57.65%) were female, with an average age of 23.57 years, and most of them (62.19%) resided in the northern region. In addition, 61.10% had student loans debt, and 23.73% graduated from the Faculty of Business Administration. Furthermore, 74.50% had specialized knowledge in their field of graduation, and 68.74% had previously registered for cooperative education. However, 57.76% of the graduates were employed in their field of study and exhibited a favorable attitude towards pursuing careers in their field of study (mean=4.09). Meanwhile, the graduates reported high levels of inspiration from teachers (mean=4.18), motivation from friends (mean=4.07), and career decision-making after graduation (mean=4.21). Moreover, the analysis revealed four factors affecting career decision-making after graduation, namely: age, attitude towards pursuing careers in their field of study, inspiration from teachers, and motivation from friends. Finally, most graduates decided to pursue an entrepreneurial career (35.03%) due to its independence, despite the relative investment risks under uncertain economic conditions.

Keywords: career decision-making, Maejo University, pursuing career in the field of study

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลด้านส่วนบุคคล วิชาการ และจิตวิทยา รวมทั้งการตัดสินใจประกอบอาชีพ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพ และเหตุผลในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ในวันซ้อมใหญ่พิธีพระราชทานปริญญาบัตรประจำปีการศึกษา 2566–2567 กับบัณฑิตระดับปริญญาตรี จำนวน 902 คนจากทั้งหมด 2,101 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบโควต้าและการสุ่มแบบบังเอิญจาก 11 คณะวิชา 2 วิทยาลัย และ 2 เขตพื้นที่การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สถิติเชิงอนุมาน และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเหตุผล ผลการศึกษาพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57.65) เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 23.57 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (ร้อยละ 62.19) มีภาระหนี้สินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) (ร้อยละ 61.10) สำเร็จการศึกษาจากคณะบริหารธุรกิจมากที่สุด (ร้อยละ 23.73) มีความรู้เฉพาะทางสาขาวิชา (ร้อยละ 74.50) และเคยลงทะเบียนรายวิชาสหกิจศึกษา (ร้อยละ 68.74) อย่างไรก็ตาม บัณฑิตร้อยละ 57.76 มีลักษณะงานที่กำลังทำใกล้เคียงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา และมีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 4.09) ในขณะที่ บัณฑิตมีแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอน (ค่าเฉลี่ย 4.18) แรงจูงใจจากเพื่อน (ค่าเฉลี่ย 4.07) และมีการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.21) นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์พบ 4 ปัจจัย ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตในภาพรวม ได้แก่ อายุ ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอน และแรงจูงใจจากเพื่อน โดยบัณฑิตตัดสินใจประกอบอาชีพผู้ประกอบการมากที่สุด (ร้อยละ 35.03) เพราะมีความเป็นอิสระสูง แม้ว่าจะมีความเสี่ยงค่อนข้างสูงในการลงทุนภายใต้สภาวะเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอนก็ตาม

คำสำคัญ: การตัดสินใจประกอบอาชีพ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ การประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกในปัจจุบันเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (Poung-Ngamchuen *et al*., 2019) และวิทยาการสมัยใหม่ ดังนั้น ประเทศที่กำลังพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาประชากรภายในประเทศให้มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะต่าง ๆ ในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีวิตและพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยียังส่งผลให้เกิดแนวทางของการประกอบอาชีพใหม่ ๆ ขึ้นมากมาย รวมทั้งค่านิยมของบัณฑิตจบใหม่ในการประกอบอาชีพตามกระแสสังคม เช่น อาชีพในรูปแบบออนไลน์ อาชีพที่ได้เงินเดือนมาก และอาชีพที่ไม่จำกัดคุณวุฒิ เป็นต้น โดยบัณฑิตส่วนใหญ่ในปัจจุบันให้ความสำคัญน้อยลงกับการประกอบอาชีพตรงตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา (Na Lampoon, 2025) อย่างไรก็ตาม หน่วยงานหรือสถาบันที่มีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพประชากรในประเทศ คือ สถาบันการศึกษาในทุกระดับ โดยในภาพรวมของประเทศไทยทุกสถาบันการศึกษามีเป้าหมายหลักในการให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และเสริมสร้างศักยภาพในการประกอบอาชีพแก่ผู้เรียนหลังสำเร็จการศึกษา (Srirattana *et al*., 2021) ซึ่งรวมถึงมหาวิทยาลัยแม่โจ้ด้วยเช่นกัน

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนมานานกว่า 90 ปี โดยเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความชัดเจนและโดดเด่นในด้านการเกษตรที่ปรากฏอยู่ในปรัชญา “มุ่งมั่นพัฒนาบัณฑิตสู่ความเป็นผู้อุดมด้วยปัญญา อดทน สู้งาน เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อความเจริญรุ่งเรืองวัฒนาของสังคมไทย

ที่มีการเกษตรเป็นรากฐาน” ภายใต้การบริหารงานของคณะผู้บริหารที่มีการกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ คือ “เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำที่มีความเป็นเลิศทางการเกษตรในระดับนานาชาติ” (Maejo University, 2024) มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีการจัดการเรียนการสอนโดยแบ่งออกเป็นเขตพื้นที่การศึกษา 3 จังหวัด ได้แก่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ในแต่ละปีมีนักเรียนสนใจสมัครเข้าศึกษาต่อเป็นจำนวนมาก จนได้รับการจัดอันดับเป็นมหาวิทยาลัยยอดนิยมอันดับที่ 8 ของประเทศประจำปีการศึกษา พ.ศ. 2566 (Thailand Education Ranking, 2023) และสามารถผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองต่อตลาดแรงงานในหลากหลายวิชาชีพให้แก่ประเทศไทยมากกว่า 3,000 คนต่อปี

อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์เบื้องต้นกับบัณฑิตพบว่า เนื่องด้วยวิกฤติเศรษฐกิจจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโลนา (Covid-19) ส่งผลกระทบในภาพรวมต่อบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจำนวนมากยังคงว่างงาน ในขณะที่ บัณฑิตที่ได้งานทำนั้นมีหน้าที่รับผิดชอบในการทำงานไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ทั้งนี้ Rueannowa and Jitnopparut (2025) ได้กล่าวยืนยันว่าลักษณะงานที่ทำตรงกับสาขาที่สำเร็จการศึกษา และการนำความรู้จากสาขาวิชาที่เรียนไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ มีผลต่อการได้งานทำหรือการประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิตในระดับปริญญาตรี ในขณะที่ผู้บริหารในระดับคณะวิชากล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนต้องเป็นไปตามอัตลักษณ์ของบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยกำหนด และความต้องการของผู้ประกอบการภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิในระดับประเทศ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแนวคิดของ Tintabura *et al*. (2024) ที่อธิบายว่าในอนาคตสถานประกอบการมีแนวโน้มต้องการบัณฑิตที่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ สามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยได้ มีทักษะด้านการสื่อสาร และมีความรู้ความสามารถที่ตรงกับคณะและสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา โดยเมื่อพิจารณาตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ พบว่า ผู้ประกอบการมีความต้องการให้บัณฑิตมีคุณลักษณะเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านความรู้ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมให้บัณฑิตจบใหม่เห็นความสำคัญในการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ถือเป็นการสนับสนุนให้บัณฑิตทุกคนได้ใช้ความรู้ความสามารถในการทำงานได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการบ่มเพาะให้นักศึกษามีความรู้ความเชี่ยวชาญตามสาขาวิชา ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยไว้เพื่อศึกษา: 1) ข้อมูลด้านส่วนบุคคล ด้านวิชาการ และด้านจิตวิทยา 2) การตัดสินใจประกอบอาชีพ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพ และ 4) เหตุผลในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ภายใต้กรอบของหลักการและแนวคิดของทฤษฎีทัศนคติ (Katz, 1960) ทฤษฎีแรงจูงใจ (Maslow, 1954) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงบันดาลใจ (Herzberg, 1995) และทฤษฎีการตัดสินใจประกอบอาชีพ (Holland, 1985) โดยคณะผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าการศึกษาครั้งนี้จะสามารถเป็นแรงบันดาลใจให้แก่นักศึกษาทุกคนที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตในการนำความรู้ความสามารถทั้งหมดไปใช้เพื่อการทำงานและพัฒนาศักยภาพตามสายวิชาชีพของตนเองได้อย่างเต็มที่ และยังเป็นการตอบสนองต่อนโยบายของภาครัฐในการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพในทุกสาขาวิชาชีพให้แก่ประเทศอีกด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

สถานที่ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในพื้นที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ และเก็บรวบรวมข้อมูลในวันฝึกซ้อมใหญ่พิธีพระราชทานปริญญาบัตร ครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566–2567 ณ ศูนย์กีฬากาญจนาภิเษกรัชกาลที่ 9 ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 (Figure 1)

Figure 1 The rehearsal day for the royal graduation ceremony of academic year 2023–2024

ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและเตรียมตัวเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร ครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566–2567 ในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 จาก 11 คณะวิชา 2 วิทยาลัย และ 2 พื้นที่การศึกษา รวมบัณฑิตทั้งสิ้น 2,101 คน (Office of Academic Administration and Development, 2024) โดยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกลุ่มประชากรด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากเงื่อนไขการเป็นบัณฑิตในระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี ผู้เข้าทำการฝึกซ้อมใหญ่ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566–2567 ณ ศูนย์กีฬากาญจนาภิเษก รัชกาลที่ 9 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 เท่านั้น

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นด้วยวิธีการสุ่มแบบโควต้า (quota sampling) กำหนดโควต้าของกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 15 กลุ่มจาก 11 คณะวิชา 2 วิทยาลัย และ 2 พื้นที่การศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (accidental random sampling) ในระยะเวลา 20 นาที ตามที่คณะกรรมการฝึกซ้อมบัณฑิตกำหนดไว้ในช่วงเวลา 09.00–09.20 น. ก่อนเริ่มการฝึกซ้อมใหญ่

หลังจากครบกำหนดเวลา 20 นาทีแล้ว คณะผู้วิจัยได้ตรวจสอบการตอบแบบสอบถามของบัณฑิต พบบัณฑิตที่ตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์จำนวนทั้งสิ้น 902 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 42.93 จากบัณฑิตปริญญาตรีทั้งหมด โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์การพิจารณาจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นร้อยละของ Tirakanan (2014) ที่กำหนดให้ประชากร (N) ที่มีจำนวน 2,000–2,500 คน ควรมีขนาดกลุ่มตัวอย่าง (n) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ของประชากรในการศึกษาทั้งหมด ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ บัณฑิตปริญญาตรีจำนวน 902 คน

เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยข้อคำถามปลายปิด (close-ended questions) และปลายเปิด (open-ended questions) จำนวน 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ภูมิลำเนา ภาระหนี้สินจาก กยศ. ลักษณะทางวิชาการ ได้แก่ คณะ/วิทยาลัย/เขตพื้นที่การศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ความรู้เฉพาะทางสาขาวิชา และการลงทะเบียนกลุ่มวิชาสหกิจศึกษา และลักษณะทางจิตวิทยา ได้แก่ ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอน และแรงจูงใจจากเพื่อน โดยลักษณะทางจิตวิทยาทั้ง 3 ตัวแปร เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 2 การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตใน 5 อาชีพ คือ 1) อาชีพรับราชการ 2) อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ 3) อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน 4) อาชีพผู้ประกอบการ และ 5) อาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต โดยเป็นข้อคำถามแบบให้เลือกตอบได้เพียง 1 อาชีพจากทั้งหมด 5 อาชีพ และให้อธิบายถึงเหตุผลในการตัดสินใจเลือกอาชีพนั้น ๆ

ทั้งนี้ บัณฑิตได้รับอนุญาตให้สามารถนำโทรศัพท์มือถือติดตัวเข้าไปได้ แต่เนื่องด้วยข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเพียง 20 นาที ดังนั้น เพื่อความรวดเร็วจึงทำการแปลงแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามออนไลน์ด้วยโปรแกรม Google Form โดยให้บัณฑิตสแกนแบบสอบถามผ่าน QR Code ที่เตรียมไว้แล้ว อย่างไรก็ตาม ลักษณะทางจิตวิทยาและการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ 5=มากที่สุด 4=มาก 3=ปานกลาง 2=น้อย และ 1=น้อยที่สุด โดยได้กำหนดการวัดระดับและช่วงคะแนนตามเกณฑ์ของ Likert (1967) ดังต่อไปนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย ทัศนคติ / แรงบันดาลใจ / แรงจูงใจ / การตัดสินใจ

4.50–5.00 เห็นด้วยมากที่สุด / แรงบันดาลใจมากที่สุด / แรงจูงใจมากที่สุด / มากที่สุด

3.50–4.49 เห็นด้วยมาก / แรงบันดาลใจมาก / แรงจูงใจมาก / มาก

2.50–3.49 เห็นด้วยปานกลาง / แรงบันดาลใจปานกลาง / แรงจูงใจปานกลาง / ปานกลาง

1.50–2.49 เห็นด้วยน้อย / แรงบันดาลใจน้อย / แรงจูงใจน้อย / น้อย

1.00–1.49 เห็นด้วยน้อยที่สุด / แรงบันดาลใจน้อยที่สุด / แรงจูงใจน้อยที่สุด / น้อยที่สุด

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรง (validity test) ของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (Rovinelli and Hambleton, 1977) โดยผลการทดสอบพบค่า IOC ในภาพรวมเท่ากับ 0.929 ทั้งนี้ ค่า IOC เท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าทุกข้อคำถามมีความตรงตามเนื้อหาดีเยี่ยม สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ (Polit and Beck, 2014) และการทดสอบความเชื่อมั่น (reliability test) ด้วยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (1951) โดยผลการทดสอบได้ค่า Alpha Coefficient ดังนี้ ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชา=0.901 แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอน=0.875 แรงจูงใจจากเพื่อน=0.886 และการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต=0.941 โดยค่า Alpha Coefficient ตั้งแต่ 0.71 ถึง 1.00 หมายถึงมีค่าความเชื่อมั่นสูงและสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้เป็นอย่างดี (Fisher and Corcoran, 1994)

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางวิชาการ ลักษณะทางจิตวิทยา การตัดสินใจประกอบ

อาชีพหลังสำเร็จการศึกษา และประเภทของอาชีพที่ตัดสินใจเลือกจากทั้งหมด 5 อาชีพ สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) เป็นการพยากรณ์หาค่าสัมประสิทธิ์ α และ β_1 เพื่อหาสมการที่สามารถใช้พยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (Y) ได้แก่ การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต และตัวแปรอิสระ (X) ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 11 ตัวแปร ได้แก่ เพศ (X_1) อายุ (X_2) ภูมิลำเนา (X_3) ภาระหนี้สินจาก กยศ. (X_4) คณะที่สำเร็จการศึกษา (X_5) ความรู้เฉพาะทางสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา (X_6) การลงทะเบียนเรียนในรายวิชาสหกิจศึกษา (X_7) ลักษณะงานในปัจจุบัน (X_8) ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา (X_9) แรงบันดาลใจจากอาจารย์ (X_{10}) และแรงจูงใจจากเพื่อน (X_{11}) ดังสมการต่อไปนี้

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \ldots + \beta_{11} X_{11} \quad (1)$$

โดยที่

Y = การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต

β = ค่าคงที่ (Constant)

$\beta_1 - \beta_{11}$ = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ

$X_1 - X_{11}$ = ตัวแปรอิสระ 11 ตัวแปร

สำหรับข้อมูลด้านเหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเหตุผล (rationale content analysis)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยาของบัณฑิต

ผลการศึกษา พบว่าบัณฑิตมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 57.65) เป็นเพศหญิงมีอายุเฉลี่ย 23.57 ปี ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (ร้อยละ 62.19) โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง มีภาระหนี้สินจาก กยศ. (ร้อยละ 61.10) และสำเร็จการศึกษาจากคณะบริหารธุรกิจมากที่สุด (ร้อยละ 23.73) ทั้งนี้บัณฑิตส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.50) มั่นใจว่ามีความรู้เฉพาะทางสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา และเคยลงทะเบียนเรียนในรายวิชาสหกิจศึกษา (ร้อยละ 68.74) ในขณะที่ ผลการศึกษาใน Table 1 เกี่ยวกับปัจจัยทางจิตวิทยาด้านทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาพบว่า บัณฑิตมีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “เห็นด้วยมาก” (ค่าเฉลี่ย 4.09) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าทั้ง 10 ประเด็น บัณฑิตมีทัศนคติอยู่ในระดับ “เห็นด้วยมาก” ในทุกประเด็นเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะประเด็นด้านการเกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (ค่าเฉลี่ย 4.15) และการเรียนรู้งานได้รวดเร็ว (ค่าเฉลี่ย 4.13) ในขณะที่ประเด็นด้านการได้รับเงินเดือนที่สูงขึ้นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.03)

เมื่อพิจารณาถึงแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอน พบว่า บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “แรงบันดาลใจมาก” (ค่าเฉลี่ย 4.18) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ทุกประเด็นบัณฑิตมีแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับ “แรงบันดาลใจมาก” เช่นเดียวกันทุกประเด็นโดยเฉพาะแรงบันดาลใจจากความรู้ ทักษะความเชี่ยวชาญที่ได้จากอาจารย์ผู้สอน (ค่าเฉลี่ย 4.21)

ในขณะที่ ผลการศึกษาด้านแรงจูงใจจากเพื่อนพบว่า บัณฑิตมีแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “แรงจูงใจมาก” (ค่าเฉลี่ย 4.07) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า บัณฑิตมีแรงจูงใจจากเพื่อนอยู่ในระดับ “แรงจูงใจมาก” ในทุกประเด็นเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะแรงจูงใจในการเห็นเพื่อนสามารถดูแลครอบครัวได้จากการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.12) (Table 2)

Table 1 The graduates' attitude towards pursuing the career according to the graduation field

Graduate's attitude	$\bar{x}$	SD	Rating
1. Able to use the knowledge to the fullest	4.05	0.813	Favorable
2. Causing the progress in the line of work rapidly	4.06	0.800	Favorable
3. Helping to learn the work faster	4.13	0.795	Favorable
4. Helping to expand knowledge in work	4.12	0.774	Favorable
5. Creating special expertise	4.15	0.813	Favorable
6. An opportunity to earn a higher salary	4.03	0.869	Favorable
7. Causing pride in the profession	4.09	0.834	Favorable
8. Able to transfer expertise to colleagues	4.08	0.831	Favorable
9. Able to use expertise in careers throughout life	4.12	0.804	Favorable
10. High chance of getting a job	4.12	0.888	Favorable
Total	**4.09**	**0.656**	**Favorable**

Table 2 The inspiration from teacher and motivation from friend of graduates

Factors	$\bar{x}$	SD	Rating
Inspiration from teachers			
1. Knowledge and skills gained are sufficient for a career	4.21	0.742	High inspiration
2. Professional experience	4.18	0.761	High inspiration
3. Specialization	4.17	0.785	High inspiration
4. Practical learning and problem solving-based study	4.16	0.783	High inspiration
5. Inspiration to pursue a career after graduation	4.17	0.762	High inspiration
Total	**4.18**	**0.703**	**High inspiration**
Motivation from friends			
1. Getting a job immediately after graduation	4.06	0.879	High motivation
2. Work success after graduation	4.09	0.854	High motivation
3. Invitation to work together after graduation	3.99	0.917	High motivation
4. Better quality of life from working after graduation	4.11	0.831	High motivation
5. Supporting families from working after graduation	4.12	0.835	High Motivation
Total	**4.07**	**0.774**	**High Motivation**

ตอนที่ 2 การตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต

ผลการศึกษาตาม Table 3 พบว่าบัณฑิตมีการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.21) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายอาชีพพบว่าบัณฑิตมีระดับการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาทั้ง 5 อาชีพอยู่ในระดับ “มาก” เช่นเดียวกันทั้งหมด ได้แก่ อาชีพผู้ประกอบการ (ค่าเฉลี่ย 4.23) อาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย 4.15) อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน (ค่าเฉลี่ย 4.13) อาชีพรับราชการ (ค่าเฉลี่ย 4.05) และอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ค่าเฉลี่ย 4.04)

Table 3 The career decision-making after graduation of graduates

Type of career	$\overline{x}$	SD	Rating
1. Public servant	4.05	0.856	High
2. State enterprise employee	4.04	0.759	High
3. Private company employee	4.13	0.737	High
4. Entrepreneur	4.23	0.770	High
5. International organization employee	4.15	0.788	High
Total	**4.21**	**0.671**	**High**

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต

การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (Y) และตัวแปรอิสระ (X) ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 11 ตัวแปร ผลการวิเคราะห์พบ 4 ตัวแปร ที่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยพหุคูณได้ ดังนี้

$$Y = 8.785 + (-0.106)\,Age + 0.231\,Attitude + 0.276\,Inspiration + 0.229\,Motivation \quad (2)$$

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบ 3 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพ หลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา (t=4.701**) แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอน (t=5.403**) และแรงจูงใจจากเพื่อน (t=5.303**) โดยพบเพียง 1 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงลบต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพ หลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ อายุ (t=-3.482**) โดยทั้ง 4 ปัจจัยสามารถทำนายความผันแปรในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตได้ร้อยละ 43.30 (R^2=0.433) และมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับปรุงแล้วร้อยละ 42.90 (Adjusted R^2=0.429) (Table 4)

Table 4 Stepwise multiple regression analysis of significant independent variables and career decision-making after graduation of Maejo University graduates

Variables	Career decision-making after graduation	
	B	t-value
Gender (X_1)	0.051	0.042
Age (X_2)	-0.106	-3.482**
Student's resident (X_3)	0.130	0.118
Debt from student loans fund (X_4)	0.884	0.059
Graduated faculty (X_5)	0.016	0.018
Specialized knowledge in the graduation field (X_6)	0.037	0.030
Enrollment of cooperative education subject (X_7)	0.290	0.192
Characteristic of current work (X_8)	0.322	0.237
Attitude towards pursuing the career according to the graduation field (X_9)	0.231	4.701**
Inspiration from teachers (X_{10})	0.278	5.403**
Motivation from friends (X_{11})	0.229	5.303**
Constant=8.785; Adjusted R^2=0.429; R^2=0.433; F-value=118.972**		

** highly significant ($p \leq 0.01$)

ตอนที่ 4 เหตุผลในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต

ผลการศึกษาพบว่า บัณฑิตตัดสินใจประกอบอาชีพผู้ประกอบการมากที่สุด 316 คน (ร้อยละ 35.03) รองลงมาคือ อาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ 216 คน (ร้อยละ 23.94) อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน 190 คน (ร้อยละ 21.08) อาชีพรับราชการ 108 คน (ร้อยละ 11.97) และอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ 72 คน (ร้อยละ 7.98) ตามลำดับ โดยบัณฑิตจำนวน 622 คน (ร้อยละ 68.95) จากทั้งหมด 902 คน ได้อธิบายถึงเหตุผลในการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาดังนี้

1. อาชีพผู้ประกอบการ เป็นนายตัวเอง มีเวลาเป็นส่วนตัว มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการและการปฏิบัติงาน สามารถตัดสินใจในการบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง แต่เป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงค่อนข้างสูงในการลงทุนที่เกิดจากความไม่แน่นอนของสภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศ

2. อาชีพพนักงานองค์การระหว่างประเทศ การพัฒนาศักยภาพตนเองในการทำงานกับชาวต่างชาติเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเป็นโอกาสที่ดีในการสร้างเครือข่ายนานาชาติเพื่อเข้าสู่สังคมใหม่ ๆ แต่ปัญหาของบัณฑิต คือ ความไม่มั่นใจในทักษะด้านภาษาและการทำงานร่วมกันเป็นทีมกับชาวต่างชาติภายใต้วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

3. อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน เงินเดือนเริ่มต้นสูงกว่าอาชีพอื่น ๆ มีเงินได้เสริมพิเศษรายปีและระหว่างทำงาน เช่น โบนัส ค่าคอมมิชชั่น เป็นต้น วันหยุดน้อย ทำงานภายใต้แรงกดดันของหัวหน้างาน แต่มีความมั่นคงน้อยเนื่องจากการดำรงอยู่ของบริษัทขึ้นอยู่กับสภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ไม่สามารถควบคุมได้

4. อาชีพรับราชการ รายได้มั่นคง มีเกียรติและได้รับการยอมรับ มีสวัสดิการสำหรับตนเองและครอบครัว มีความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้นตำแหน่ง และมีบำนาญหลังเกษียณอายุราชการ แต่มีการสอบคัดเลือกที่ค่อนข้างยาก มีตำแหน่งน้อย และคู่แข่งขันมาก

5. อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ เงินเดือนเริ่มต้นสูงกว่ารับราชการ ได้รับการยอมรับ มีสวัสดิการสำหรับตนเองและครอบครัว มีเงินได้พิเศษรายปี (โบนัส) และมีเงินบำเหน็จให้หลังเกษียณอายุงาน แต่การสอบคัดเลือกค่อนข้างยาก มีคู่แข่งขันมาก และมักมีการใช้ระบบอุปถัมภ์ในการสอบคัดเลือก

วิจารณ์ผลการวิจัย

บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “เห็นด้วยมาก” เนื่องจากทำให้เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและช่วยให้เรียนรู้งานได้เร็วขึ้น โดยบัณฑิตยังได้รับแรงจูงใจจากเพื่อนในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “แรงจูงใจมาก” ทั้งนี้ การได้ทราบข่าวและเห็นเพื่อนประกอบอาชีพมีรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถดูแลครอบครัวได้เป็นเรื่องที่น่าชื่นชม และอยากทำงานเพื่อช่วยเหลือครอบครัวเหมือนเพื่อน ๆ นอกจากนี้ บัณฑิตยังได้รับแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับ “แรงบันดาลใจมาก” เช่นเดียวกัน ซึ่งมีความสอดคล้องและใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ Wangsay (2022) ที่พบว่านักศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย มีแรงจูงใจและเจตคติในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกันกับการศึกษาของ Srirattana *et al*. (2021) ที่พบว่าทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของนักศึกษาเกษตร และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จักอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่แรงจูงใจที่ได้รับจากอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับมาก โดยแรงบันดาลใจและความรู้ความสามารถที่ได้จากอาจารย์ผู้สอนเป็นเหตุผลสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพตามสาขาด้านการเกษตรที่เรียนมา

บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” โดยบัณฑิตให้ความสำคัญไปที่อาชีพผู้ประกอบการมากที่สุด เนื่องจากมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการและสามารถตัดสินใจในการบริหารงานได้ด้วยตนเอง ในขณะที่บัณฑิตตัดสินใจประกอบอาชีพรับราชการและอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจอยู่ในระดับน้อยที่สุด ถึงแม้ว่าจะเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงด้านรายได้ และมีสวัสดิการที่ดีก็ตาม ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของ Wangsay (2022) ที่พบว่าเจตคติในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนักศึกษามีเจตคติที่ดีที่สุดในการเป็นเจ้าของธุรกิจ รองลงมาคือ อาชีพด้านเกษตรกรรม อาชีพรับราชการ และอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาของ Panchan (2022) ค่อนข้างแตกต่างจากการศึกษาครั้งนี้ โดยพบว่านักศึกษาที่กำลังจะจบการศึกษามหาวิทยาลัยรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน และมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีแนวโน้มที่จะเลือกประเภทอาชีพรับราชการมากที่สุด รองลงมาคือ ประเภทอาชีพหน่วยงานเอกชน อาชีพอิสระ และธุรกิจส่วนตัว โดยสามารถขยายความได้จากผลการศึกษาของ Kudumrongsavut (2020) ที่พบว่าการเลือกทำงานในสายอาชีพที่ตรงกับปริญญาที่สำเร็จการศึกษาจะช่วยให้บัณฑิตนั้นรู้สึกว่าเป็นที่ยอมรับ และช่วยให้บัณฑิตมีโอกาสสร้างความประทับใจให้กับผู้ร่วมงานและหัวหน้างานได้ ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ว่าความชอบและแนวคิดส่วนบุคคลที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อการประกอบอาชีพในอนาคตที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม Sinsuwan (2015) ได้กล่าวโดยสรุปไว้ว่า ค่านิยมของบุคคล ครอบครัว และสภาพแวดล้อม มีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพในอนาคตของนักเรียนและนักศึกษา

ผลการศึกษาในภาพรวมพบ 3 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพ หลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้แก่ ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอน และแรงจูงใจจากเพื่อน โดยบัณฑิตอธิบายว่าการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาต้องเริ่มจากการมีทัศคติที่ดีต่อสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามา รวมทั้งความรู้และทักษะต่าง ๆ อย่างเพียงพอจากอาจารย์ผู้สอน และแรงจูงใจที่ได้เห็นเพื่อนบัณฑิตบางคนได้งานทำตั้งแต่สำเร็จการศึกษา มีเงินเดือนสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาบางประเด็นของ Wongsuwan (2022) ที่พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ามาทำงานในระบบราชการของบุคลากรกลุ่ม Generation Y มีหลายประการ ได้แก่ ชื่อเสียงขององค์การหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เงินเดือนที่ได้รับ สวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตลอดจนด้านความมั่นคงขององค์กร ทั้งนี้ยืนยันได้จากการศึกษาของ Wangsay (2022) ที่พบว่านักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อสาขาวิชาที่กำลังศึกษาและได้รับแรงจูงใจจากหลักสูตร คณาจารย์ผู้สอน และเพื่อน ๆ อยู่ในระดับมาก จะส่งผลเชิงบวกต่อเจตคติในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา อย่างไรก็ตาม การศึกษาพบว่าอายุมีผลเชิงลบต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพ กล่าวคือบัณฑิตมีอายุเฉลี่ย 23.57 ปี โดยทางการแพทย์ถือว่าบัณฑิตอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นที่มีอายุ 18-35 ปี ที่อาจมีวุฒิภาวะด้านการตัดสินใจและความรับผิดชอบที่ยังไม่สูงมากนัก (Raengton, 2023) รวมไปถึงภาวะด้านการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาด้วยเช่นกัน

สรุปผลการวิจัย

เนื่องด้วยวิกฤติเศรษฐกิจจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโลนา (Covid-19) ส่งผลกระทบในภาพรวมต่อการว่างงานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าบัณฑิตที่ได้งานทำนั้นมีหน้าที่รับผิดชอบในการทำงานไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ ดังนั้น การวิจัยนี้จึงพยายามที่จะศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยผลการศึกษาพบ 3 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพ ได้แก่ ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา แรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอน และแรงจูงใจจากเพื่อน ในขณะที่พบ 1 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงลบต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต ทั้งนี้ บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีการตัดสินใจประกอบอาชีพผู้ประกอบการมากที่สุด เนื่องจากมีเวลาเป็นส่วนตัว เป็นนายตัวเอง มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการและการปฏิบัติงาน สามารถตัดสินใจในการบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง แต่เป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงค่อนข้างสูงในการลงทุนที่เกิดจากความไม่แน่นอนของสภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศ รองลงมาคือ พนักงานองค์การระหว่างประเทศ พนักงานบริษัทเอกชน รับราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม บัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ส่วนใหญ่มีการตัดสินใจประกอบอาชีพผู้ประกอบการ ดังนั้น เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพและเตรียมความพร้อมให้กับบัณฑิต มหาวิทยาลัย คณะวิชา วิทยาลัย และเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการทบทวนเพื่อพิจารณาให้มีหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการสมัยใหม่ในยุคดิจิทัลให้แก่บัณฑิต และอาจมีการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรใหม่ที่มุ่งเน้นในการบ่มเพาะและฝึกฝนให้บัณฑิตเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณคณะกรรมการกลางฝึกซ้อมบัณฑิตสำหรับพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ครั้งที่ 47 ประจำปีการศึกษา 2566–2567 ที่อนุญาตให้คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลได้อย่างสมบูรณ์ในระหว่างพิธีฝึกซ้อมใหญ่ ขอขอบคุณผู้ช่วยนักวิจัย

ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการส่งเสริมและสื่อสารเกษตร ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณกองแผนงาน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ สำหรับการสนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

Cronbach, L.J. 1951. Coefficient alpha and the internal structure of tests. **Psychometrika** 16(1951): 297–334.

Fischer, J. and K. Corcoran. 1994. **Measures for Clinical Practice: A Sourcebook**. 2nd ed. New York: Free Press. 715 p.

Herzberg, F. 1995. **The Motivation to Work**. New York: John Wiley and Sons. 19 p.

Holland, J.L. 1985. **Making Vocational Choice: A Theory of Vocational Personalities and Work Environments.** Englewood Cliffs New Jersey: Prentice–Hall. 211 p.

Katz, D. 1960. The functional approach to the study of attitudes. **Public Opinion Quarterly** 24(2): 163–204. https://doi.org/10.1086/266945

Kudumrongsavut, N. 2020. **Career Selection of 4th Year Undergraduate Students in Kasetsart University.** Master Thesis. Ramkhamhaeng University. 78 p. [in Thai]

Likert, R. 1967. The Method of Constructing an Attitude Scale. pp. 90–96. *In* Fishbein, M. (Ed.). **Readings in Attitude Theory and Measurement**. New York: John Wiley & Sons.

Maejo University. 2024. **Philosophy, vision, and mission**. Retrieved from https://www.mju.ac.th/th/Vision.html [in Thai]

Maslow, A.H. 1954. **Motivational and Personality**. New York: Harper and Brother. 411 p.

Na Lampoon, K., J. Poung-Ngamchuen, N. Rungkawat and P. Kruekum. 2025. Factors correlating the selection of study field in agriculture of Maejo University's students, Chiang Mai. **Journal of Agricultural Research and Extension** 43(1): 271–285. [in Thai]

Office of Academic Administration and Development. 2024. **Statistics on the number of graduated**. Retrieved from http://www.education.mju.ac.th/statistic/student/studentGraduate.aspx. [in Thai]

Panchan, N. 2022. **The Concept of Graduating Student in Choosing to Work.** Master Thesis. Thammasat University. 77 p. [in Thai]

Polit D.F. and C.T. Beck. 2014. **Essentials of Nursing Research: Appraising Evidence for Nursing Practice.** 8th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins. 558 p.

Poung-Ngamchuen, J., R. Kongtanajaruanun and T. Buwjoom. 2019. Motive of agricultural occupation after graduation of students in Maejo University, Chiang Mai Province, Thailand. **Journal of Humanities & Social Sciences** 17(3): 135–156. [in Thai]

Raengton, P. 2023. Meditation and emotional quotient development in Thai adolescents. **Journal of Anam Nikaya Mahayana in Thailand** 3(1): 9–17. [in Thai]

Rovinelli, R.J. and R.K. Hambleton. 1977. On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test Item validity. **Tijdschrift Voor Onderwijs Research** 2(2): 49–60.

Rueannowa, P. and S. Jitnopparut. 2025. The employment status of graduates with a bachelor's degree from the Faculty of Business Administration for Society, Srinakharinwirot University, academic year 2021. **Academy Journal of Northern** 12(1): 63–77. [in Thai]

Sinsuwan, K. 2015. Career choices of Dharmajarineevidhaya school's students. **Ramkhamhaeng Research Journal of Humanities and Social Sciences** 18(2): 1–14. [in Thai]

Srirattana, S., J. Poung-Ngamchuen, N. Rungkawat and P. Kruekum. 2021. Components' analysis of decisions on agricultural occupation after graduation of agricultural students in upper northern Thailand. **Journal of MCU Social Science Review** 10(3): 169–183. [in Thai]

Thailand Education Ranking. 2023. **Top 10 popular public universities 2023.** Retrieved from https://www.thaitopu.com/ [in Thai]

Tintabura, C., N. Samranrat, P. Romphophak, P. Bunrangsee and M. Sonthanong. 2024. The market demand for labor and desired characteristics of graduates in the Bachelor of Arts program in hotel, restaurant, and cruise management. **Journal of Liberal Arts and Service Industry** 7(1): 1–15. [in Thai]

Tirakanan, S. 2014. **Social Science Research Methods: Guidelines for Practice**. 12th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press. 302 p. [in Thai]

Wangsay, S. 2022. **Attitude towards Occupation after Graduation of Undergraduate Students: A Case Study of the Faculty of Agriculture, Chiang Mai University.** Master Thesis. Maejo University. 72 p. [in Thai]

Wongsuwan, W. 2022. **Attitudes and Motivations towards Decision-making to Work in the Bureaucratic System of Gen Y Personnel: Case Study of Agencies under the Ministry of Social Development and Human Security.** Master Independent Study. Thammasat University. 92 p. [in Thai]